

„Hospodin je dobrý, je záštitou v den soužení, zná se k těm, kteří se k němu utíkají.“ (Nahum 1:7)

Matoušovo evangelium 2:1-12

Židům 10:30-39

Jak moc?! Jak moc tomu všemu věříme?

Ruku na srdce, kdy jste naposled slyšeli kázání na text z proroctví Nahuma? Většinou kazatelé rádi uklouznou k nějakému textu z evangelia, který s proroctvím nesporně souvisí. Například k Matoušovu podání „tří králů“ ze druhé kapitoly. Bibli vnímají lidé kolem jako čtyři evangelia a snad ještě nějaké apoštolské dopisy, ale malí proroci? Je to jako s církvemi. Když někdo mluví o církvi, myslí tím katolickou. A na adresu jiných církví se ptá, zda jsou ještě křesťanské...¹

Když se dnešní proroci vyjadřují o současnosti, je to dobře. Však to zní už zvukomalebně. Proroci *pro-říkávají* nějakou dobu, prostor a čas. A přinášejí poselství *pro-rok*, třeba pro tento rok. To se děje v prosinci a lednu běžně. Letos se političtí proroci vzájemně častují silnými slovy, například jeden druhého označují za *prodavače strachu* a podobně. Jejich projevy jsou plné výzev a varování. Jsou ale poselstvím do vlastních řad a ne vždy jsou slovy plnými potěšení a povzbuzení. Občas si člověk říká, že by bez takového projevu taky přežil a zhasne to v polovičce. Náboženské řeči nevyjímaje.

V proroctví Nahumově vidíme výroky adresované Asyřanům, velmi trefně a poeticky formulovaná slova soudů a pak slova potěšení pro izraelské Judské království. V případě asyrského Ninive,² které prorok ostřeluje, přivazuje slova Hospodinova až do první linie, vyřizuje slovo Hospodinovo přímo obávaným a krutým válečníkům, kteří se po staletí nebáli nikoho. To hodně riskuje! Dnešní tak zvaní proroci a buditelé jezdí na intelektuálské přednášky do zabezpečených západních demokracií.³

Pokud posloucháme ušima Asyřanů, tak si ty pouhé tři kapitoly říkají o okamžitou likvidaci proroka Nahuma a samozřejmě i o zničení jeho proroctví. Jak to dopadlo s prorokem, to zaručeně nevíme, ale proroctví tu máme dodnes. Jeho slova můžeme datovat do let blízkých skutečnému zániku asyrské říše.⁴

Pokud posloucháme ušima Judejců, pak je Nahum skutečně povzbuzením. Vždyť jeho jméno znamená, že *Hospodin utěšuje*. Ale také se vedle povzbuzení můžeme naučit něco z prorockého řemesla:

¹ Malí proroci se dají různě řadit, třeba podle pravidla - hřích, soud a obnova. Pak by Nahum patřil spolu s Abakukem a svým vrstevníkem Sofonjášem k textům plným soudů. Přesto se dá také zařadit k prorokům lásky. To už Ale není dělení na malé proroky (Ozeáš, Jóel, Ámos, Abdijáš, Jonáš, Micheáš - proroci zvýrazňující hřích, Nahum, Abakuk, Sofonjáš - proroci soudu, Ageus, Zacharjáš, Malachiáš - proroci budoucnosti, budování a naděje. Ani náhodou nejde o chronologické řazení.

² Nahum Elkošský je těžko zařaditelný podle svého domovského jména. El-kuš by mohlo být také předměstím Ninive (Mosulu), takže potomek nějakých rezidentů či vyhnaných Izraelitů ze Samaří v roce 722 před Kristem? Jisté je, že v Mosulu je dodnes, či se ukazuje Nahumova hrobka <https://web.archive.org/web/20110813103050/http://chaldean.org/Home/tabid/36/articleType/ArticleView/articleId/491/An-AlQosh-Man-Struggles-to-Keep-a-Promise-to-an-Old-Friend.aspx>

³ Biblický prorok se dá dnes hledat ve spojení **válečného zpravodaje** (ten ale sbírá na místě ověřené zprávy a k ničemu se nevyjadřuje, aby se vrátil s materiálem zpět), **misionáře** (naučí se jazyk, je s lidmi na místě bolesti a trápení jako jeden z nich) a **zásobovače** vojenského a zdravotnického materiálu do přední linie válečného konfliktu. V materiálu ale vozí také letáky a nahrávky pro nepřátelské obyvatelstvo a jeho představitele. To hodně riskuje, protože se taky nemusí vrátit. Takhle riskujícím prorokem na hranici těchto povah byl třeba Jeremjáš a nebo Daniel. Za doby komunismu a možná ještě dnes tenhle rys nesli lidé, kteří vozili bible do Ruska, Koreje a Číny.

⁴ Zmiňuje (3:8-10) zánik Théb roku 663 před Kristem. A o Ninive víme, že padlo 612 před Kristem. Tak někde mezi tím si dovoluje Nahum prorokovat. Jeden z výkladů říká, že dal dohromady starší výroky proti Asýrii a uspořádal to liturgického textu... I to je možné.

1. Vtip a poezii, kterou jsme už zmiňovali. Obrazově zajímavá vyjádření nejsou místy zrovna korektní, ale vůči po zuby vyzbrojeným vrahům z asyrských jednotek zní skvěle: „Tví dvořané jsou jak žravý hmyz, tví úředníci se hemží v rojích. V chladný den usedají na zídky, pak ale vyjde slunce a zas uletí a nikdo neví, kam se poděli.“ (3:17)⁵ nebo: „Jen se podívej na své vojáky – jsou jako baby (ženy)! Brány tvé země jsou nepřítelům otevřeny, oheň pohltit tvé závory.“ (3:13) a nebo: „Oheň tě tam pozře, vytne meč, pozře tě jako brouci. Byť vás bylo spousta jako brouků, byť vás bylo spousta jako kobylek, byť tvých překupníků bylo víc než nebeských hvězd, brouci se vykulí a odlétnou.“ (3:15n). Obecně chybí od té politiky lokální až po mezistátní ten tak velice potřebný humor. A nadhled. Hmyzí průpovědky jsou popisem skutečnosti všech upadajících velmocí.
2. Kladení otázek, byť položených ryze řečnický. Například: „Kdokoli tě spatří, prchne od tebe. Řekne: „Ninive propadlo záhubě, kdo se nad ním ustrne?“ Kde vyhledám ty, kdo by tě potěšili? Jsi snad lepší, než byly Théby Amónovy, trůnící mezi proudy, obklopeny vodami?“ (3:7n) a nebo to, co se dá vidět při pádech všemohoucích a obávaných diktatur: „Kam se podělo to doupě lvů, místo, kde lvíčata krmívali?“ (2:12) A tady mi připadne, že to zní jako to legendární: „Máte sklep? A mohla bych ho vidět?“ Slovy babky Anežky Jechové z Kulovéhoblesku.⁶
3. Obrazotvornost, která je téměř tak dobrá a rytmická jako scénář: „Říční stavidla se protrhla! Palác se rozpadá! Je rozhodnuto! Město obnaženo, do vyhnanství je odvečou. Jeho otrokyně jak holubice pláčou, bijí se do prsou. Ninive bývalo svěžím jezerem, teď ale všichni utíkají pryč. „Stůjte přece! Zastavte se!“ A nikdo se neotočí. Berte stříbro, berte zlato! Ta nepřeborná zásoba! Poklady v celých hromadách!“ (2:7-10)
4. Pevná víra v Boží spravedlnost. To je základ teologie, pevného přesvědčení, že svět má svůj řád. Tomu se věří tváří v tvář věčným režimům dost těžko. A těžko se to slabikuje v palbě obránců zla. Přičemž Ninive bylo skutečnou pevností, pevně provázaným násilnickým státem. Byli to kořistníci, kteří se ničeho neštíteli. Neměli žádný vojenský řád, snad jen ten: „Koukej, abys zabil dřívě, než budeš zabit!“ Opět se ta naše víra nejlépe říká otázkou „Kdo odolá jeho hroznému hněvu? Kdo obstojí před jeho planoucím hněvem? (1:8) Co zamýšlíte proti Hospodinu?“ (1:9) a nejsilněji: „Hospodin je Bůh žárlivý a mstitel. Mstitel je Hospodin, vládce rozhořčený. Pomstou stíhá Hospodin své protivníky, hněvem pronásleduje nepřátele. Hospodin je shovívavý a velkorysý, ale viníka bez trestu neponechá.“ (1:2n) Tohle přesvědčení dnes také chybí, proto se kampaně šroubují do komických otázek, protože „co si nevykřičíš, to nemáš“ a žádná jiná spravedlnost není a nebude. Kdo by čekal na Boží spravedlnost?!
5. A nakonec to povzbuzení! A to chybí snad nejvíce, taková nelaciná slova naděje a potěšení. Není to lidská naděje, je to naděje v Hospodinu. Naděje přivlastněná a žitá je velkou silou. Tady je to naše úvodní: „Hospodin je dobrý, je záštitou v den soužení, zná se k těm, kteří se k němu utíkají.“ (1:7) a nově se to opakuje i později: „Hle, po horách přichází zvěstovatel radosti, jenž ohlašuje pokoj. Slav, Judo, své slavnosti, plň své sliby. Už nikdy na tebe nepřitáhne ničemník, je zcela zahlazen.“ (2:1) „Hospodin vrátí Jákobovi důstojnost, důstojnost, jaká patří Izraeli.“ (2:3). Neslibujeme to, co se slíbit nedá. Žijeme ze slibů Hospodinových.

A ještě si říkejte, že kdyby byli bráni v potaz malí proroci už tehdy, věděli by od Micheáše (jednoho z nich), že se nově narozený král má hledat v Betlémě!

Použito materiálů z Archeological Study Bible, Zondervan 2005

⁵ Naši bratři Slováci zrovna nevědí, kde je jejich premiér Robert Fico. https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/slovenska-media-hledala-kde-se-nachazi-fico-zrejme-se-drzi-v-ustrani-v-luxusnim_2501032122_edr

⁶ Film z roku 1978, režie Ladislav Smoljak. Jechová se v podání Milady Ježkové ve skutečnosti ptala také na půdu. Chválila ji, vyhlížela ven a z okénka bylo vidět na Pražský hrad. Dovětek zůstal, záběr na Hrad zmizel: „Taková pěkná půdička, ta se vám povedla. Tady se mi to bude věšet!“ Krutě krásný cimrmanovský humor.